

УДК

АКТУАЛЬНІСТЬ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ

Віталій Неспляк

Іван Іщенко

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України

Анотація. Визначення основних положень промислової безпеки. Вимоги безпеки і джерел підвищеної небезпеки. Критерії небезпек об'єкту. Аналіз складу небезпек і стану виробництва.

Ключові слова: промислова безпека, вимоги безпеки, показники небезпеки.

RELEVANCE OF THE BASIC PROVISIONS OF INDUSTRIAL SAFETY

Vitaly Nesplyak

Ivan Ishchenko

Cherkasy Institute of Fire Safety named after Heroes of Chernobyl
National University of Civil Defense of Ukraine

Abstract. Determination of the main provisions of industrial safety. Security requirements and sources of increased danger. Hazard criteria of the object. Analysis of the composition of hazards and the state of production.

Keywords: industrial safety, safety requirements, indicators of danger.

Умови та безпека праці, їх стан та покращення – самостійна і важлива задача соціальної політики будь-якої сучасної промислово розвинутої держави, яку вирішує така невід'ємна складова безпеки життєдіяльності, як охорона праці.

У Законі України «Про охорону праці» визначено, що чинниками безпеки виробництва є правові, економічні і соціальні основи безпечної експлуатації небезпечних виробничих об'єктів, які спрямовані на попередження аварій на небезпечних виробничих об'єктах і забезпечення готовності організацій, що експлуатують ці об'єкти, до локалізації і ліквідації наслідків цих аварій, відповідно до виконання покладених функцій. Одним з найбільш значущих етапів в забезпеченні безпеки і життєздатності виробничого об'єкту є експертиза його безпеки. Це зокрема пов'язано з тим, що в процесі експертизи виявляються найбільш вірогідні, можливі види небезпечних чинників і їх поєднань на усіх етапах функціонування устаткування. У зв'язку з тим, що експертизі підлягають усі стадії життєдіяльності виробничого устаткування (робота за першопроєктною технологією, розширення, реконструкція, технічне переоснащення, консервація і ліквідація), слід одночасно з технологічними аспектами звернути серйозну увагу на працездатність і надійність будівельних конструкцій будівель і споруд, на умови експлуатації, які міняються при зміні технологічних параметрів виробництва. Цей напрям забезпечення безпеки виробничого об'єкту (забезпечення надійності роботи будівельних конструкцій при зміні технологічного процесу) має бути відображений в декларації про безпеку, яка повинна коригуватися залежно від зміни режиму експлуатації.

Небезпечні виробничі об'єкти підлягають реєстрації в державному реєстрі. При цьому дуже важливим є питання про критерії відношення об'єкту або виду діяльності до класу небезпечних.

При ідентифікації небезпечних виробничих об'єктів віддається пріоритет якісним показникам системи забезпечення безпеки. В порівнянні з кількісними показниками, якісні мають велику міру невизначеності і вимагають тому значних коефіцієнтів надмірності, тобто «запасу міцності».

Усебічна оцінка ризику аварії і пов'язана з ним загроза повинні оцінюватися за допомогою кількісного показника. Таким чином, юридично закріплюється постулат про необхідність оцінки і управління ризиком при організації небезпечної техногенної діяльності.

Для того, щоб кваліфіковано управляти ризиком (страхування і адміністративні дії) необхідно кваліфіковано оцінювати рівень ризику виробництва.

Якщо при оцінці ризику в процесі експертизи встановлено, що величина його ризику знаходиться в зоні «неприйнятної» для даних умов ризику, то експертиза певним чином повинна відреагувати, а власники підприємства повинні вжити серйозні заходи щодо зниження ризику до прийнятної рівня.

Аналіз складу небезпек і стану виробництв дозволяє провести ранжирування на рівні експертизи таким чином:

1 рівень - експертиза для цілей соціального страхування працюючих і визначення класу професійного ризику для встановлення страхових тарифів, що відповідають рівню виробничого травматизму і професійної захворюваності;

2 рівень - експертиза, що включає ідентифікацію небезпечних виробничих об'єктів для страхування громадянської відповідальності організацій, що експлуатують небезпечні виробничі об'єкти, за спричинення шкоди життю, здоров'ю і майну інших осіб і природному довкіллю у разі аварії на небезпечному виробничому об'єкті;

3 рівень - експертиза безпеки виробничого об'єкту для цілей ліцензування, що включає експертизу загального технічного стану (розширення, реконструкцію, технічне переозброєння, консервацію і ліквідацію небезпечного виробничого об'єкту), будівель і споруд на небезпечному виробничому об'єкті, декларацій безпеки та інше.

Важливою характеристикою небезпеки є шкода – якісна або кількісна оцінка збитків, заподіяних небезпекою.

Небезпека сама по собі вказує лише на потенційну можливість спричинення шкоди. Для оцінки її імовірності та тяжкості прояву застосовують поняття ризику.

Ризик – імовірнісна міра виникнення небезпечних техногенних і природних явищ, що супроводжуються формуванням і дією шкідливих і небезпечних чинників і нанесеного при цьому соціального, економічного, екологічного, а у ряді випадків і інших ефектів.

Управління ризиком (безпекою) включає систему нормативно-правових, адміністративних і економічних механізмів, що сприяють досягненню мети мінімізації дії небезпек на людину і довкілля з урахуванням соціально-економічних чинників.

Проведений аналіз матеріалів з експертизи безпеки багатьох небезпечних виробничих об'єктів виявив багато недоліків цієї роботи, а саме – відсутність одноманітності підходу до процесу експертизи в залежності від її мети і особливості даного об'єкту.

Таким чином, результати експертизи промислової безпеки є об'єктивним економіко-правовим інструментом управління безпечною діяльністю підприємства. Відомо, що ніяке посилення вимог не може забезпечити абсолютної гарантії безаварійної роботи, воно лише приведе до гальмування виробництва, тому слід розробити об'єктивну і ефективну методику застосування важелів економічного регулювання шкідливих і небезпечних дій виробництв на людину і на довкілля (живі організми, природу і інші цінності).

Найбільш адекватним механізмом для розв'язання проблем забезпечення промислової безпеки є страхування. Страхування від нещасного випадку, страхування відповідальності підприємств, а також оцінка стану безпеки виробництва.

Список літератури

1. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці Підручник / За ред. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2006. – 392 с.

References

1. Handziuk M.P., Zhelibo E.P., Khalimovskyi M.O. Basics of labor protection Textbook / Ed. M.P. Handziuk - K.: Karavela, 2006. – 392 p.